

Alea jacta est

Redactor: Clelia Ifrim
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban
Coperta 1: Jucători de zaruri, Claus Meyer, 1885

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MACOVEI, COSTEL

Alea jacta est / Costel Macovei. - București : Editura Universitară, 2021
ISBN 978-606-28-1286-7

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062812867

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2021
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

COSTEL MACOVEI

Alea jacta est

EDITURA UNIVERSITARĂ

Cuvânt înainte

Crez

*Arată-mi urmele lăsate prin lume,
Călătorule.
Desfată-mi urechile cu vorbe meșteșugite,
Vorbitorule.
Deschide-mi poarta cunoașterii,
Înțeleptule.
Căci doar împreună, dăluim realitatea.
Tu ești mâna, eu sunt unealta
Și împreună suntem
Voința.*

1958 octombrie patru

în Brăila lui Istrati – trecerea către viață
prin Mălinii lui Labiș – zburdălnicia vacanțelor
în Bucureștiul marilor vise – formarea
și în Constanța – adăstarea

Scriu! Dar cine-s eu ? Un suflet, un nume, o viață...

Știu că în ziua de azi timpul este cel care decide: ce faci, cum arăți, ce spui și cum o spui. Dacă totuși veți găsi timp și veți considera oportun să mă citiți nu pot decât să mă consider fericit. Același timp mă determină să vă caut. ...e bine „o formă timpului trăit să dăm”. Mai știu că în vârful de munte, brazii viguroși arată și celor tineri că vântul nu este prieten decât celor care au curajul să-l înfrunte. „Încearcă-mi rădăcinile și trăinicia trunchiului” este șoapta și fiorul tremurului, căci multe suflete am adăpostit de-a

lungul timpului. Am încercat să descâlcesc firele de iarbă, dar foșnetul lor îndeamnă la visare, la uitare. „Bucură-te de frumusețea boabelor de rouă dar nu căuta la rădăcină; putreziciunea hrănește și dă viață, dar frumoasă nu poate fi”. Am îndrăznit să ofer câteva fragmente din „mustul frunzelor ce mor”, așteptând ca sabia să reteze sau să binecuvânteze.

Dacă ar fi să aștern pe hârtie toate locurile unde am poposit și adăstat cred că ori aș avea atâtea de spus încât ar aduce a laudă ori m-aș cutremura sub vântul îndoielilor uitându-mi până și numele.

Cuvântul după cum am mai spus, este marea mea iubire întru ale scrisului alături de alte mari iubiri care m-au ținut în viață. A scrie este un viciu binecuvântat din calea căruia nu m-am ferit căci am dorit să-i cunosc toate trăirile. Au fost momente când îndoiala mă doboră dar asemeni firului de iarbă am găsit puterea de a ieși iar la lumină. Asemeni lui Hansel, am lăsat în urmă firimituri de pâine și dacă acum nu mai găsesc calea e semn că acele firimituri au ajutat, alinând, ostoid, alintând. Cuvintele mele au rămas aninate prin site-uri și cenacluri online uneori fiind bine primit, alteori încărcate de tăceri grele. Parte din vină îmi aparține pentru că nici eu în cerbicia mea nu am găsit cuvinte de alinare și îmbărbătare pentru cei din jur care îmi așteptau gândurile și îndemnurile.

Un om nu se poate rupe de trecut și nici nu îl poate ascunde „căci nimic nu este acoperit care să nu iasă la iveală și nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut” dar când trecutul său este aidoma cu al multor altora atunci el se pierde în mulțime. Am citit cu rost sau anapoda, am iubit cartea și am știut că și eu am ceva de spus. Școlile au urmat una după alta aducând noi și noi lecturi, liber alese sau

obligatorii, dar cea mai mare bucurie a fost trăirea dacă pot spune așa în biblioteca vieții. Cu toată studenția de braț, căminist fiind, am devorat fără discernământ dar sub îndrumare sute de tomuri. Dar cum pofta vine mâncând și pleacă dacă vrea, am rămas un gurmand nesățios. Mai târziu, locul de muncă mi-a permis să consum în continuare cuvinte potrivite, deprinzând încetul cu încetul și gustul e-cărților. Calculatorul mi-a fost tovarăș și ucenic, suportând toate năzbâtiile fără crâcnire. Am scris cu bucurie, cu durere, cu sufletul la gură sau pe îndelete după cum mi-a fost dat să simt și să trăiesc. Dar ținând cont că vorba lungă este sărăcia omului, să dăm Cezarului ce-i al Cezarului și Poeziei tot ceea ce este al ei.

Și dacă tot am ajuns ca și Cezar la malurile Rubiconului poetic îndrăznesc să spun și eu „alea jacta est”. Și pentru că zarurile au fost aruncate, să dam foc și corabiilor pentru a nu mai avea cale de întoarcere decât „sub scut”. Trăitor în zodia cuvântului. Prin cuvânt.

Ciclul amintirilor – din casa bunicilor

...astăzi casa

cu fiecare cerc zidit-am toartă
și cerul fruntea-aici își odihnea
străbuna s-a zidit ca amintire
obol străbunul obicei-și da
bunii-au zidit și lacrimă și datini
și-aici au botezat și au murit
ai mei părinți cu dragoste și-albastru
istoria-ndreptau strângând din dinți
aici urzit-am vise, nașteri și speranță
și treaba mi-o făceam cum am văzut
am strâns pe furcă nori și-am tors furtună
și morții mi-i chemam la șezători
din ușă-n zori pornea drum fără de sfârșit
și noaptea-l încurbă și mă lasă la ușă
cu viață trântă dreaptă-am prăznuit
și-n casă nu am fost nicicând păpușă
stăpân i-am fost și slugă cu zălog
dar mi-am boltit trăirea cu un rost
aici în casă numai eu și Dumnezeu
mai răscolim cenușa timpului ce-a fost
în cuib m-am tras cu aripa zdrobită
și visele c-o moarte le-am vopsit
am plâns apa odihnei nedorite
țesută-n pânza fără de sfârșit

aşa dospea tăcerea-n ochii Bunei
şi da să se anine-n fir ușor
timpul se rupe pânză sfâşiată
şi lumile s-nnoadă-aici cu-n dor

...astăzi crucea

noaptea pe când luna-și face de treabă
mă ridic din trup și mă strecor până-n odaia de sub scară
acolo lumina se sfărâmă și cade pe podina de lut
adâncind o cruce ce-și lungește piciorul până sub scară
uneori, urc scara și-ntunecimea rămâne departe
alteori mă-ntind și umbra îmi intră-n carne
până simt răscolirea apelor
a părelnică suferință
în odaia de sub scară candela nu încălzește
numai lutul mai răsuflă
aburind jumătățile dospite ale lunii
de-acolo de jos pare că scara trage toată casa
pe drum de lumină
mă ridic luând crucea-n spate
și cobor cu picioarele pe pământ
târându-mă până la marginea patului
îmi trag sufletul de trei ori
și mă cufund în apele visului
fără teamă
călcând
treaptă după treaptă
până-n podul cerurilor
acolo amintirile miros a zăpadă
și-a iesle.

...astăzi cuiul

lumea de dincolo de lume
se-adună-n spatele cuvântului
așa cum rugina lucioasă se-crețește în floarea cuiului
făcându-mi cu ochiul.
și-n casă sunt multe cuie
toate înfipite în lutul zidurilor
departe de carnea lemnului neprihănit
și toate scândurile musteau a lemn în lemn
păstrând taina necuprinsului
fără pic de rugină.
fiecare cui se afunda-n carnea zidului
după cum îi era portul și sorocul
și trăgea cu urechea la ce mai povesteau
de-acolo din adâncuri
fârtații.
primele erau cuiele mici
de care se agățau toate răsuflările
fără a înțelege prea bine noile povârniri
cu privirile zvârlite peste prezent,
veneau la rând cuiele mijlocii
de care spânzurau fără vlagă
cergi, velințe, ștergare, pânza spartă-n modele
și câte și mai câte răvășite pe toate laturile
la sfârșit din loc în loc odihneau scoabele ori cuiele cele
mari, zdrențuite cu var
ce ridicau de subsuori blidarul cu ochii lui smălțuiți,
cuierul cu toate obiceiurile și datinile rânduite
și toate cumpenele din viața fiecăruia
cu poticnirile și gândurile ei.

toate, fierul, lemnul pământul
trăiesc în bună vecinătate
împrumutând celorlalți câte o taină ori câte un secret
unul trăgea după el zvonuri taman de la temeliile lumii,
altul răspândea scâncetul cerului rătăcit prin hățișuri
iar cel din urmă, se străduia să-și ascundă
obârșia,
aurul sfărâmicios, pulbere la vreme de vară
ce-mbracă încheieturile și temelia
vremelniceii.
mai sfios din fire
în colțul casei cuiul ascuns strecura lumina candeliei
printre șoaptele tămâierului
iar afară,
la vreme de seară
Bunelul sprijinea luna-ntr-un cui
cât toată noaptea de mare...

... astăzi cumpăna

mare și puternic solomonar trebuie că o fost Bunelu
de-a făcut din ditamai trunchiul viu
straja și păstrătorul tainelor din ogradă
slugă mută și înțeleaptă în trecerea ei prin văzduh
în fiecă dimineață se-azvârle în fântână
să cerceteze de-i tulburată apa ori ba
și de fiecare dată sufla ca o vrajă de se vălurea apa
rușinându-se în cercuri
de ieșea limpede și rece să-și cate soarele fața-n ea
și să lase osteneala nopților în găleată.
toată ziua stătea așa într-un picior
alungând păsărețul ce-ncerca să-și oglindească trilurile
de ziceai că cine știe ce stegar îi
iar odată se înfipsea în calea soarelui
certându-l cu neînfricare
că poleia apa.
de câte ori o întreba Buna cum mai e
se apleca să guste apa iar de-i era pe plac o aducea până la
ghizduri
dându-i-o spre degustare și folosire.
seara, când lumina se prăvălea grăbită să-nchidă poarta
apelor
se-ntindea prelung, înfundat, tușind întunecat
și-nțepenea-n așteptare trează
mereu avea grijă să ție Luna cât mai departe
pentru că la cât de bezmetică și visătoare era
putea să dea bâldâbâc argintând apa
și hai că noi mai puteam bea apă de lună
dar cine oare s-ar fi-ncumetat s-o mai tragă afară?

iar nopțile, triste,
s-ar fi aninat în leațurile gardului
mai să-l rupă
rugându-se cu cerul și cu pământul
să nu le lase de izbeliște
numa în seama stelelor cocostelelor
ce mai mult își fac de lucru
înțepându-le
și sângerându-le...
dar atâta timp cât mai văd Luna
înseamnă ca ea străjuie...

... astăzi curtea

când o fi să mă petrec și-n somn râul să îl trec
tu să iei un colăcel și-o mână de grâu curat
să le-ngropi la rădăcină de puiandru cumpărat

măi copile, uite aci la tri pași de colțul cășii să îmi sădești
dorul

să am și eu unde să-mi hodi hnesc floarea
și umbra să te-ajungă și să-ți șteargă praful și lacrima
bine, Buno, dar copacul...

o să fie vremea lui, o să vezi
uite!

stră-buna mea-i caisul ce sprijină casa de-un colț
bunu-meu îi nukul ce umbrește magazia
stră-bunul s-o cerut să fie săpat fântână în poartă
buna mea îi tufa de liliac de lângă scară
maica mea se hodină printre florile din grădinuță
iar taica îi salcâmul rotat din fundul curții
și-aș vrea să fiu cu ei să mai povestim de una alta
și bunelu?

bunelu-tău tună și fulgeră când vede vreun nor cotropind
curtea

că n-o suferit hoția câtu-i

și vrea să fie curtea luminată și străluce

tu, nu știu ce oi face și unde-oi drumui, dar noi suntem
ca rădăcinile ce țin în loc pământul să nu plece
de-o fi să pleci, să nu ne vinzi

aici în curte groapă să ne dai, să ne așezi în ladă și apoi
să ne îngropi cu casă și copaci și să răstorni pământul peste
noi

să nu lași alte mâini să muruiască și să ne-astupe plânsul
sub culori
și dreptu-i pentru orice zburătoare să își ridice cuib după
nevoi
acolo-n ladă ne-om petrece secolii și milenii
că doar zăpada-i giulgi și caldă-nvelitoare
și-om toarce firul ierbii pe fus nou
iar vara ne-om scălda jindul prin nouri
și-n toamna om ploua frunza din noi
pe-oriunde te-or purta pașii și timpul
o binecuvântare vei purta altoi.

...astăzi fumul

în nopțile zgribulite, Buna descânta cenușarul
după care sufla spulberând părerile de rău rătăcite
apoi se apuca să construiască tronul cel mic
învelit ca o arcadă de sala tronului
și uite așa, pleca ea de la așchii și țincușe
proptind cerul cenușii cu un butuc trainic și curajos
culcușea între trepte trupul uscat iască
umbrit de o boare de ulei
și cu pași socotiți și tremurați
strămuta lumina din candelă către tronul de domnie
la-nceput lumina se prefăcea că leșină
iar Buna îi făcea vânt ușurel, așa ca de alint
până ce Domnița deschidea ochii jucăuș
și începea să sară alergând de colo colo
atunci Buna mă îndemna s-o-ncerc
sufându-i ghicitori la ureche
și eu o-ntrebam și ea-mi răspundea-îmbujorată
săltându-se să-mi sărute vârful genelor
atunci Buna închidea ușa iar fumul scăpat din lanț
dădea ocol până nimerea hornul și o lua pieptiș, strecurat,
până sus
de unde își dădea drumul în hăul întunecat
trăgând toată lumea după el
până în preajma moșului cel lipicios
și la gene pofticios.
eu alunec, adulescând fuior de tămâie, străbat calea
visului
până hăt, dincolo de marginea cerului
de unde, zicea Buna, începe împărăția lui Dumnezeu

și pentru că-i plăcea și lui mirosul de cetină și lemn curat la suflet

(Buna spunea că El nu suferă minciunile și d-aia nu strica fumul cu arsură de ziar)

lăsa iarna porțile cerului deschise să audă lemnul

prevestind nașterea și arsura din inimă

iar în nopțile când îi mai trecea năduful, stelele se arătau

fără frică fulguind a poveste

și a jăratec trosnind și-nvârtindu-se-n loc, făcându-și culcuș de cenușă

în nopțile zgribulite fumul țese potecă de la cer la pământ

luna bate sfioasă-n geam, candela face semne

Buna se lipește la pământ ascunzându-se o dată, și încă

odată și încă mult

visele se-ndemneamnă la joacă alergând fumul

destrămându-i pânzele

încurcând fuioarele...

...astăzi gaura cheii

da, lucru de mare taină
căci ea fusese zidită-n carnea tăcerii fără' de alt rost
decât acela al prelingerii unui timp din-năuntru spre-n
afară
ea nu simțise-n toată viața ei
carnea tare și ruginit lustruită a fierului
odihnindu-și uitarea în ea.
gaura cheii nu știa ce-i cheia
dar știa toate bălțile și dâmburile
ce se aruncau la picioarele ochiului scormonitor
gaura cheii știa să scuture toți norii pufoși
obligându-i să se-ncaiere ca-ntr-un teatru antic
departe de spaimele mele...
gaura cheii spunea vântului să-mi aducă frunzele galbene și
grele de ploi
și tot ea, seară de seară, făcea loc lunii ostenite
să se strecoare în cameră
și să se culcușească pe preșurile de coade ale bunicii
gaura cheii a fost fereastra mea către lume
mereu boltită, luminoasă și răbdătoare
lăsându-mă să mă strecor prin carnea lemnului
în lumea de lumină...
o singură dată, trei zile la rând
a fost rea cu mine
scoțând toată întunecimea pleoapei
și păstrând în tăcere, pe masă, între patru stâlpi de lumină
gura cu luciri de ceară
mai târziu mi-a spus că ochii mei de copil
nu trebuiau să vadă șirul îngerilor